

1961

LAPKRITIS

Nr. 9

eglutė

vaikų laikraštėlis

TURINYS

	psl.
Švento Tėvo gimtadienis	3
Vėlinės — Pušėlė	4
Rudenėliui — V. Šmaižienė	6
Mano atsiminimai (šunelis Apis) — El. G-ė	7
Minklės — B. Vindašienė	9
Kalakutas — A. Kašiubienė	10
Mylimas brangus Saulužiuk! — laiškas	11
Mėnulis — Aleksandras Radžius	13
Priežodžiai	14
Aš išėjau į girelę — dainelė	15
Pasaka	16
Kai dar piligrimai gyveno — B. Vindašienė	18
Linksmiau	20
Algis ir Alytė	21
Padavimas apie Eržvilką — Alė Bajoraitė	22
Antanukas keliauja — A. Bendorius ..	24
Truputį pagalvok	26
Švyturio galvosūkis	27
Ar žinai... ..	28
Ketrios sesutės katytės	29
Skautų stovykla "Baltija"	30
Mūsų kūryba	31
Galvosūkių atsakymai	31
Šventės ir vardinės — St. Yla ir A. Salys	32

LAPKRITIS
1961

LEIDŽIA

Lietuvių Kultūros Institutas

REDAGUOJA IR ADMINIS-
TRUOJA Nekaltai Pradėtosios
Marijos Seserys

Prenumerata metams — \$4.00,
atskiras numeris 40 centų. Pini-
gus, užsakymus, adresų pakeiti-
mus ir raštus prašome siųsti ir
visais redakcijos ir administra-
cijos reikalais kreiptis:

"EGLUTĖ",
Immaculate Conception Convent,
R. F. D. 2,
Putnam, Connecticut

ILIUSTRACIJOS

Eglė Muliolienė — psl. 1, 22,
23, 32.
Ses. M. Kristina — 4, 5, 10, 29.
Aldona Simutytė — 7, 11, 16-17.
P. Osmolskis — 13, 14, 15, 20.
E. Imbrasaitė — 21.

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR.
Magazine for children. Publish-
ed monthly except July and
August, by the Lithuanian Cul-
tural Institute. Office of Pub-
lication, Immaculate Conception
Convent, R. F. D. 2, Putnam,
Connecticut. Subscription \$4.00
yearly. Single copy 40¢. Entered
as second class matter March
27, 1952, Putnam, Connecticut,
under the act of March 3, 1879.

Immaculata Press,
Putnam, Connecticut

ŠVENTOJO TĖVO

GIMTADIENIS

Šeštadienį, lapkričio 25 d., iš visų pasaulio kraštų į Vatikano rūmus suplauks linkėjimai mūsų Šventajam Tėvui Jonui XXIII, nes tą dieną jis švęs savo 80-tąjį gimtadienį.

Jau trejus metus Popiežius Jonas vadovauja katalikų Bažnyčiai. Visas pasaulis yra jo parapija, o jis yra visų Bažnyčios narių tikras ir mylįs tėvas. Jis ypač mėgsta lankyti ligonius ir kalinius bei gatvėse kalbėtis su žmonėmis.

Kai jis buvo kardinolas, Popiežius Jonas buvo pavadintas "linksmuoju kardinolu". Jis visada buvo malonus ir linksmas, net ir sunkiausiose valandose. O dabar, mes galime jį pavadinti "linksmuoju popiežiumi", nes ir dabar jis visada yra malonus ir draugiškas.

Popiežius Jonas XXIII taip pat yra didelio tikėjimo žmogus. Jo šūkis yra "Klusnumas ir taika". Sunkumuose jis nuolat kartodavo: "Dievo valia — mūsų ramybė". Savo pirmoje kalboje po jo išrinkimo popiežiumi, jis prašė pasaulio vadus dirbti, kad pasaulyje įvyktų taika ir ramybė. Jis minėjo, kad tik tada bus taika, kai žmonės ir tautos vykdys Dievo valią.

Šventojo Tėvo šūkis tinka mums visiems. "Klusnumas ir taika". Pagalvokime apie tai. Ir prisiminkime mūsų Šventąjį Tėvą Joną XXIII savo maldose ypač ši mėnesį, kada jis švenčia savo 80-tąjį gimtadienį.

VĒLINĒS

Pušelē

Vēliniņū vakarā skubējau ī kapinynā. Didžiulīai me-džiai skyrē tā vietā nuo miestelio. Jie buvo išaugę tiesūs, augšti, ligi varpinės. Sušlamējo lapai, varna pajutusi žings-nius nusigando, mojuodama sparnais paliko pasirinktā nakvyņē. Nuo gelstančio lapo nušliaužē ruda kirmēlaitē. Medžiū viršūnēs niūniavo lopšīņē, o šakos lenkēsī prie už-mīgusiū veidū.

Blankiojē prietemojē šešēliai šokinējo tarp spalvuotu lempeliū, palīpdavo medžiū kamienais, pasikabīndavo ant šakū, īr dingdavo be garso. Čia viskas taip paslāptīngai ramu, tylu...

Pasukau ī dešīņē kapīnynō pusē. Ten manēs laukē brangi mano draugē Onutē... Gražus mozaīkinis pamīnk-las, bet dar gražesnis besišypsās Onutēs veīdukas. Dešīm-ties metū mergytē, su knygu pūndeliu rankosē, žengīa ī priekī, o apačiojē īrašas: "Buvau, kas tu esi, būsi kas aš esu".

— Onute, — pagālvojau, — taip norēčiau būti kur tu esi, kartu su tavīm. Dabar tu esi angelas, man esi dar bran-gesnē, negu buvai. Šī vakarā norīu pabūti su tavīm. Ar at-

simeni, kai rudens vakarais svajodavome apie gražią pilį, apaugusią medžiais, apie ten gyvenantį labai gerą ir galingą karalių?

Vieną kartą mudvi besvajodamos paklydom. Patekom į gražią pilį. Jos vidus žėrėjo saulėmis, o lubos iš vaivorykščių spalvų.

— Kaip čia gražu! — tu sušukai.

— Tikrai gražu! — pritariau, nejausdama žemės po kojomis.

— Aš noriu čia pasilikti, — pasakei.

Aš stovėjau suakmenėjusi, o tu buvai tokia drąsi, kad ėjai gilyn į pilį, jieškodama karaliaus. Dar atsimenu, kaip tu puolei jam po kojų, o jis pakėlė ir priglaudė.

Kai aš nubudau iš savo svajonių, tu buvai užmerkusi akis, su kvepiančia rūta plaukuose.

Tik lankydamą tavo kapą išmokau kantriai laukti dienos, kada vėl būsime kartu.

Onute, aš nepamiršiu tavęs. Bet ir tu nepamiršk mūsų. Aš turiu daug draugų ir draugių. Mes visi einame į mokyklą. Kartais taip nuobodu mokytis. Nepamiršk mūsų mažų mokinukų Tėvynėje, Sibire ir kitur.

RUDENĖLIUI

V. Šmaižienė

Rudenėli, rudenėli,
Ar tave kas kvietė,
Kai auksinė saulužėlė
Šildė mus ir švietė?

Kai gražiausios sodų gėlės
Namelius mums puošė,
Ežerų kai vėsios bangos
Taip viliojo, ošė?

Kai paukštelių milijonai
Giesmėmis skardeno,
Kai visa, visa gamtužė
Vien džiaugsmu gyveno?

Pažiūrėki, kas beliko
Iš miškų žaliųjų —
Nei paukštelių, nei gėlyčių
Nei bangų šiltųjų!

Išbaidei tu paukštužėlius
Ir jie mus paliko.
Nujuodavo visos gėlės,
Kai šalna aptiko.

Nuogos pilkos medžių šakos
Kiek tik akys mato,
Nurudavusių gi lapų
Pilna net ant tako...

Dabar jau nebeverkiu, nes žinau, kad visi žmonės skirti gyventi laimės pilyje — danguje, su geruoju Karaliumi — Kristumi. O Vėlinės — tai priminimas, kad nepamirštume savo draugų, esančių ten, kur mes būsime.

MANO ATSIMINIMAI

pasakoja
sūnelis
Apis...

El. G-é

(Tęsinys)

Ir vėl turėjau nemalonų nuotyki. Reikia jums žinoti, kad baisiai nemėgstu berniukų, važinėjančių dviračiais. Mergaitės gali sau ramiai važinėti, bet berniukai...rrrr...

Vienas jų, kai ėmiau vytis jį, skaudžiai išpyrė man į dantį. Kaip gi po to iškentėsi nepuolęs?... Esu gi paprastas šuo ir nemoku kitaip išreikšti savo pasipiktinimo.

Vakar, senu papratimu, ėmiau vytis dviratininką, net nemanydamas jo skriausti. Tas sustojo, o kai prišokau arčiau, skaudžiai mane apspardė. Ką gi turėjau daryti? Suleidau jam dantis į blauzdą ir praplėšiau kelnes. Vos spėjau parbėgti namo, ir atėjo tas tipas (vos susilaikiau negriebęs jo antrą kartą) kartu su policininku. Liepė mane laikyti pririštą net dvi savaites, nes manė, kad gal pasiutau, o šeimnininkas turėjo dar pabaudą sumokėti. Kur čia teisybė?

Dabar yra žiema. Mėgstu pasivolioti sniege ir šokinėti tarp vaikų, kai jie metasi sniego gniūžtėmis. O kaip malonu nutraukti katram jų kepurę ar pirštinę! Visi vejasi, šaukia, o aš bėgu ir ramesnėje vietelėje užkasu į sniegą. Paskui, jei dar atsimenu, iškasu ir nunešu laimikį mano poniai, padedu jai po kojų. O ji, vieton pamylavus mane, kiekvieną kartą išbardavo mane, net kartais išlupdavo.

Keisti tie žmonės — nesupranta šunų jausmų. Jei aš pagavau kepurę, tai ji yra mano. Galiu jau sudraskyti ar padovanoti kam noriu. Ar ne tiesa?

Kažkas pavadino mane “vieno žmogaus” šunimi. Tikrai tokie yra visi aviganiai. Savo valdove laikau vyresnę namų šeimininkę, tą, kuri mane peni, prausia (brrrr, nemėgstu maudytis!), šukuoja ir šiaip ir taip, nuo pat mažens daugiausiai manimi rūpinasi.

Su visais namiškiais esu mandagus — jiems parėjus gražiai pasisveikinu pavizginęs uodegą. Išeinant truputį palydžiu. Bet savo valdovei ištikimai tarnauju dieną ir naktį. Kai svetimas žmogus beldžiasi į duris, o mano ponia dažniausiai jas atidaro, atsistoju tarp jos ir svečio ir neprileidžiu jo prie ponios, kol apuostęs neįsitikinu, kad jis tikrai yra nepavojingas.

Mano pareiga yra ją visur lydėti nors ir iš tolo, kad tik žinočiau, kur ji yra. Blogai, kad šunų neleidžia eiti į bažnyčias, į viešas bibliotekas ar į balsavimo būstines. Bandžiau nežymiai įsmukti bet išmetė. Tokiais atvejais palydžiu savo ponią iki durų ir kantriai laikiu... Kartais gana ilgai.

Negalite įsivaizduoti, koks yra mano džiaugsmas, kai pamatau ją išeinant atgal! Šokinėju, trinuos apie kojas, laižau rankas... bet pasisveikinęs neiškenčiu jos neišbaręs, kam ji paliko mane vieną gatvėje: keletą kartų piktai su-loju, atsargiai sugriebiu dantimis už rankovės, kad parodyčiau, jog supykęs galiu net įkasti ir reikia mane gerbti. Susitaikinusi, mano ponia turi mane švelniai pavalgydinti, paglostyti. Kitaip ilgai dar negaliu savo nervų nuraminti.

Prisipažinsiu, esu labai pavydus. Vargas tam šuniui, kuris drįsta pasimeilinti mano valdovei: įnirtęs puolu jį, o nuvijęs, glaudžiuos prie jos ir reikalauju, kad mane paglamonėtų — visos jos malonės turi būti skiriamos tik man vienam. Nemėgstu taip pat, kai žmonės per daug prie jos prisiartina — tuoj įlendu į tarpą ir nustumiu į šalį.

Svečiai, t. y. žmonės, kuriems šeimininkai duoda valgyti, patinka man. Savaime suprantama, kiekvieną jų turiu apuostyti prieš leisdamas jiems pasisveikinti su šeimininkais.

Vieną senį esu smarkiai aplojęs, kai įsuko į mūsų kiemą — buvau tuomet lauke. Nepažinojau dar jo kvapo. Bet kai jį pasodino salione ant to fotelio, kur niekam nematant mėgstu pats pagulėti, ir davė jam valgyti, atsiprašiau palaižydamas jam rankas, ir atsiguliau prie jo kojų. Nusimanau geros manierose.

Esant svečiams, kartais uždaro mane į skalbyklą — to tai tikrai nepakenčiu: juk esu šeimos narys ir turiu teisę kartu pavakaroti. Sutinku net, kad mane išmaudytų prieš balių — juk visi tuomet gražiau apsirengia.

(Bus daugiau)

MINKLĖS

(Prisiuntė B. Vindašienė)

Koks daiktas prieš vartojimą visuomet sudaužomas?

Kas turi akis, bet neturi galvos, ir kas turi galvas, bet neturi akių?

Kas nematomas dažnai užgauna žmogų į veidą?

Kas eina aplink ganyklą, bet nejuda?

Kas gali atsakyti visomis pasaulio kalbomis?

Kas niekada nevartoja savo dantų kramtymui?

Kas vaikšto po ganyklą per dieną ir stovi per naktį?

Kas daugiau sušlampa kai daugiau džiovina?

Ką pasakė grindys sienai?

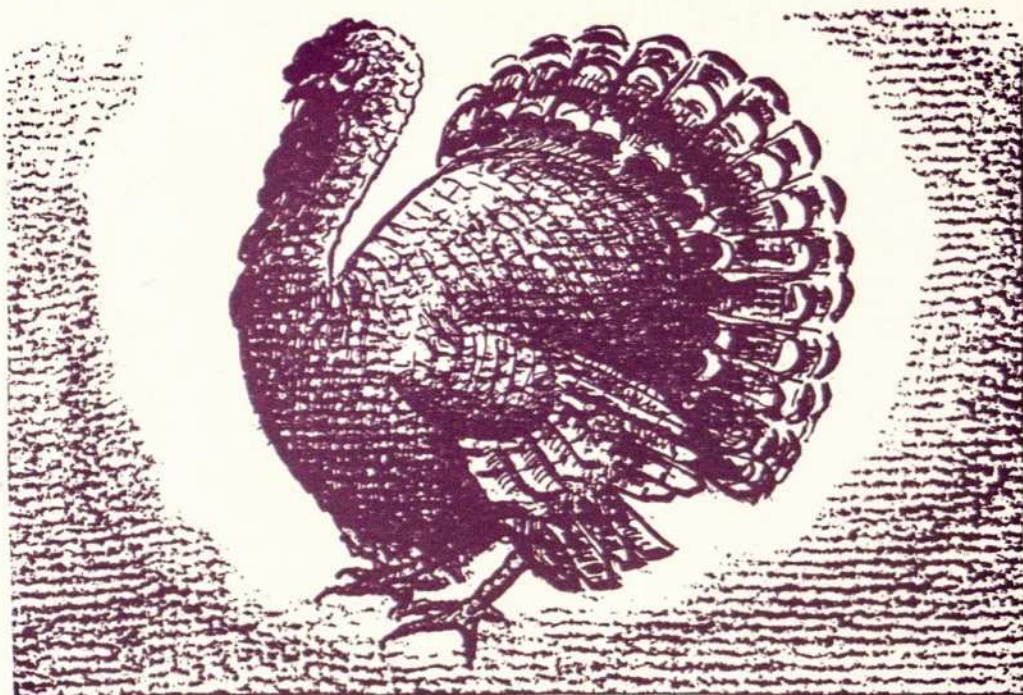
Kas priklauso tau, bet tavo draugai vartoja dažniau negu tu pats?

Kada virėjai yra žiauriausi?

Kas užsidirba pragyvenimą nedirbdamas nė vienos dienos?

Kas padidėja apvirtęs augštin kojom?

(Atsakymai psl. 31)

KALAKUTAS

A. Kašiubienė

Vaikšto storas kalakutas,
Jojo nosis skaros kutas.
Galva plunksnų nebeturi,
Baimė smelkia, kai pažiūri.

Atsilošęs kojom mina,
Sparnais dvarą vis dalina.
Rėžia, pyksta, kad permažas
Jo mašinai bus garažas.

– Kas man žvirblis, kas man šarka!
Aš darau tik savo tvarką.
Vanagas manęs nebaido,
Nors ir virš galvos jis skraido.

Piktas piktas neregėtas,
Gieda gaidys skiauterėtas.
Šuldu, buldu, visiems sako,
– Nesipainiokit ant tako!

MYLIMAS BRANGUS SAULUŽIUK!

Čia spausdinamas laiškas iš Lietuvos vienam iš "Eglutės" skaitytojų. Laiške užfiksuoti keli bruožai Sauliuko tėvelio vaikystės. Jie tokie skaidrūs ir nuoširdžiai parašyti, lyg tai būtų atsitikę tik vakar...

Mylimas brangus Saulužiuk!

Tu jau didelis berniukas. Mes visi džiaugėmės tavo laiškiuku — puikiai moki rašyti. Turbūt ir knygutes skaitai? Kai sugalvosi kada mums parašyti, tai papasakok, ar tau toli vaikščioti į mokyklą, o gal tu automobiliu važinėji? O kiek tavo klasėje yra berniukų ir mergaičių? Tėvelis rašė, kad tu jau gražiai skambini ir pats dainėles kuri. Kai lauke lis ir negalėsi bėgioti, įrašyk ir mums savo dainelę ar kūrinėlį. Gerai? Sutarta.

Ar pažįsti tą mėnulį apskritveidį, kuris šviečia mums ir jums? Jį vienas mažiukas berniukas seniai vadino Maniunia. Tai tas Maniunia man pašnibždėjo, kad pas jus keliauja maža sesytė ar broliukas. Tai bus linksma! Kiek bus juoko, kai pradės rėplinėti, kai pradės tau visokių šposus krėsti! Jie baisiai juokingi tie maži bašibuzukai. Tada tu mums dažnai parašysi, ką tas mažas padarėlis naujo išmoko ar padarė, gerai?

Kai pagalvojau apie tą, kurs pas jus keliauja, prisiminiau tą berniuką, kuris mėgdavo kalbėtis su Maniunia. Žinai, kai jis tebuvo toks vos metukus prašokęs pipiriukas, jis sakydavo:

— Maniunia sako niu niu.

Ir tada eidavo gulti. O atsigulęs jis gaudavo iš buteliuko gerti kavutės.

Berniukas vis augo, o vakarais nuo buteliuko niekaip nenorėjo atsisakyti. Dieną jis sakydavo, kad jis didelis, vakare — mažas mažas. Jis jau buvo trejų metų, atėjo didele balta barzda senelis Šaltis, o kaip jį tada vadino Makalojus. Jis atnešė berniukui tikrą triratuką, bet atiduodamas paprašė to guminio tuškelio nuo buteliuko, kur berniukas vakarais gerdavo. Berniukas jį tada atidavė visai nesigailėdamas. Triratukas tuoj buvo išmėgintas — puikus. Pro langą pažvelgė Maniunia ir pagrasė pirštu, kam mažiukas dar nemiega. Berniukas tuoj šmurkštelėjo į lovytę ir tuoj pareiškė:

— Aš mažas mažas, kur mano tuškelis? Man nereikia dviratuko. Prasidėjo ašarytės, bet senelio su ilga barzda nebuvo.

— Tai migsiu be kavytės, — sunkiai atsidusęs, nutarė berniukas. Bet dar ilgai vakarais byrėdavo ašarėlės, prisiminus buteliuką ir skanią kavutę, kurios iš puodelio niekaip negalima gerti (ar jis ne juokingas buvo, tas mažas užsispyrėlis?).

Gyveno tas berniukas dideliuose namuose, antrame augšte. Kiemas buvo grįstas akmenimis. Sugalvojo tėveliai ir parnešė mažiukui, kad būtų linksmiau, baltą baltą kraliką su raudonomis akimis. Kralikutis straksėdavo po kambarius, grauždavo morkas, kopūstus. Kas ateidavo, vis juokdavosi: tai bus vilnų, tai bus pirštinių iš to kraliko.

Kartą dingo berniukas namuose, — nė balselio jo negirdėti. Po valandėlės jis išlenda, vienoje rankoje laikydamas žirkles, antroje saugoje baltų vilnų kuokštą, o šalia tupi vargšas apipėšiotas kralikas laimingas, kad liko su sveikom ausim ir nepradurtais šonais. Berniukas nemažiau laimingas, nuveikęs didelius darbus, padavė vilnas nianiu-kui ir paprašė, kad jam nunertų pirštines.

Kralikas buvo geras draugas, bet labiausiai berniukas mėgo ką nors kalti. Jis dar buvo visai mažas, kai pirmą kartą pamatė Tėtę vinį kalant. Akutės pasidarė didelės didelės, kai vinis sulindo į medį. Mažiukas priėjęs čiupinėjo vinies galvutę, bandė ją ištraukti, paskui ėmė gailiai verkti ir šaukti: — Vuonia, vuonia! — suprask, — Vinį, vinį ištrauk!

Tėtė buvo be galo didelis pedagogas: jis ramiai, ramiai pats pabandė vinį traukti, paskui prakalė senoje taburetėje skylutę, įstatė naują vinį ir padavė pusantrų metukų pipirui plaktuką. Berniukui ašaros sustojo ant žandukų, akutės sužibo ir jis įkalė pirmą vinį. Vargšėje taburetėje buvo padaryta daug skylių, berniukas gaudavo vinių ir kaldavo. Vakare tos vinys vėl buvo iškalomos iš skylių lauk. O kai-

MĖNULIS

Aleksandras Radžius

Visą mielą vakarėlį
Žiba apvalus mėnulis.
Tai dangaus langelis mažas,
Pro jį regi mus Dievulis.

Regi Jis kiekvieną vaiką,
Ar gražiai tas elgias, žaidžia,
Ar jis mokosi, ar dirba,
Ar tik veltui laiką leidžia.

mynai, kurie gyveno apačioje, klausdavo: — Kada pas jus pasibaigs remontas?

Tas remontas niekada nesibaigė: berniukas meistravodavo visą laiką.

To berniuko plaukučiai buvo šviesūs, o akutės mėlynos, mėlynos. Keistos buvo tos akytės: kartais jos apsitraukdavo tokiu rūkeliu: tada berniukas galvodavo kažką. Jei jį tyliai pašaukdavai, tai jis nieko negirdėdavo ir tik garsiau šūktelėjus jis tartum nubusdavo. Ak, tos akutės! Jos kartais ir prijuokindavo.

Berniukas niekados nemeluodavo (juk ir tu niekad tėveliams neteisybės nesakai?), bet kartais jis norėdavo papasakoti tai, ko nie-

kada nėra buvę. Mamytė ir Tėtė jam sakydavo, kad akutės visada tiesą sako, jei liežuviukas ką nors ir pina.

Kartą ateina berniukas iš sodo (o tai buvo netoli upės Dubysos), užsimerkė ir ėmė pasakoti nebūtus dalykus. Mergytė, kuriai jis pasakojo, buvo žymiai vyresnė, ji paklausė:

— O kodėl tu užsimerkęs?

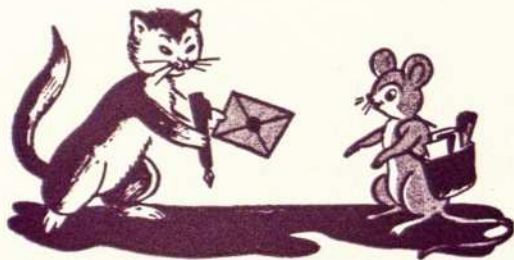
— O kad tu nežinotum, kad aš meluoju.

— Mat, kai akutės užmerktos, tai niekas ir negali sužinoti, ar žmogus tiesą sako, ar ne. Matai, koks buvo išminčius tas berniukas.

Kad tu žinotum, kokių jis juokų prasimanydavo su valgymu, kai jis dar visai mažiukas buvo, vos pakalbėjo! Jis pabandė kartą, ar siena skani. Pasirodo, net ir visai skani. Ir jis ėmė lupinėti popierius nuo sienų ir graužti tinką. Didžiausias skyles tuo būdu padarė sienose. Tik paskui tėveliai suprato, kad berniukas tuo būdu save gydo, kad kaučiukai augtų stipresni ir ėmė duoti jam tikrų vaistų.

Tuo pat metu jis dar buvo prasimanęs vieną skanėstą — juodą medžio anglių, kurios jis eidavo įieškoti į virtuvę, pavalgęs skanių pietų. Jei jam pasiūlydavo pasirinkti šokolado ir anglies, jis visada imdavo anglių, o paskui vaikščiodavo visas išsipaišinęs.

Matai, koks buvo tas berniukas. Tu, Sauluži, pasiklausk savo tėvelio, gal jis kartais pažino tą berniuką, tada jis daugiau apie jį pasakotų, o jei tau įdomu, tai parašyk laišką ir aš vėl tau ką nors pasakosiu apie jį.

PRIEŽODŽIAI

(Prisiuntė Pr. Alšėnas)

Beraščiui ir akiniai nepadedą.

Nemokytas ir iš atbulos knygos moka skaityti.

Mokytas — iš knygų, o kvailas — iš galvos.

Plunksna rašo — cento prašo.

Už vieną mokytą duoda dešimt nemokytų.

AŠ IŠĖJAU Į GIRELĘ

Toj girėlėj, toj žaliojoj tupi voveraitė,
Rai-rai, ra-ta-tai, tupi voveraitė.

Ėi, tu, vover, voveraite, duok man riešutėlių,
Rai-rai, ra-ta-tai, duok man riešutėlių.

Aš tau duosiu riešutėlių, jei tu geras būsi,
Rai-rai, ra-ta-tai, jei tu geras būsi.

Būsiu geras, voveraite, tik duok riešutėlių,
Rai-rai, ra-ta-tai, tik duok riešutėlių.

LAPKRITIS

- Pasakà

„Atėjo laikas jums nusileisti į žemę ir apkloti ramunėles nuo šaltos žiemos!“ sušuko vėjelis. Bet lapeliai jo neklausė ir dar stipriau prisikabino prie seno gžuolo šakų.

Keli lapeliai pamatė, kad gėlelės šala ir pasileido nuo šakos į žemę...

Per visą naktį lapeliai šildė ramunes...

...o dieng skraidē linksmi
per pievas su vējeliu.
Vakare lapeliai vēl
grīžo šildyti gēlyčius.

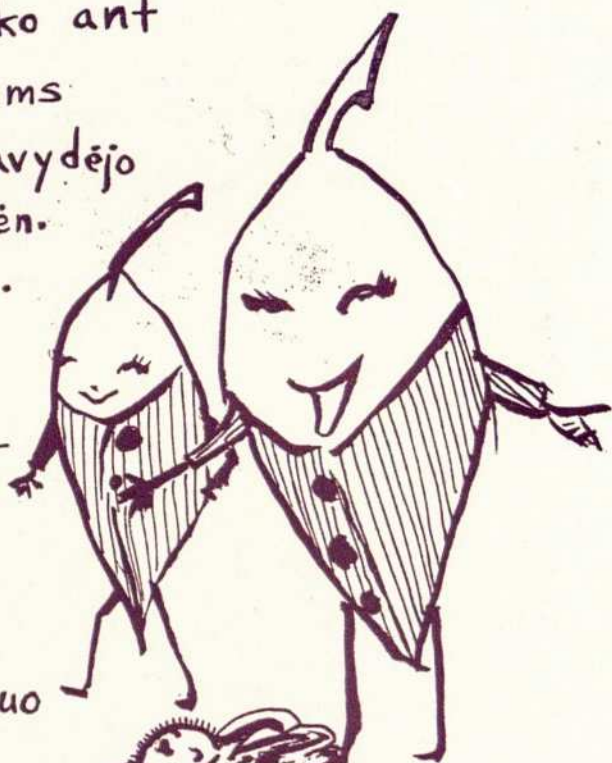
Tie lapeliai, kurie dar liko ant
medžio, pamatē, kaip aniems
linksmi ir smagu. Jie pavydėjo
ir taip pat nukrito žemėn.

Bet jau buvo pervelu...

Ta naktis aniems geriems
lapeliams buvo duoti dailūs
raudoni švarkučiai, o pavėlavu-
siems liko tik ploni ir

apskure
rudi.

Jie sėdėjo,
drebėdami nuo
šalčio, o anie
lapeliai dar
ilgai skraidė
per pievas,
kol atėjo
sniegas ir
apklojo
visą žemę.

Nebūkime
tingūs gera
daryti, nes jei
nepadėsi kitiems,
nepadės jie ir tau.

KAI DAR PILIGRIMAI GYVENO

Birutė Vindašienė

Įsivaizduokim, kad mes galim grįžti šimtus metų atgal. Žinokit, kad viskas, ką mes aplink matom, ką dabar turim — turi išnykti: televizijos, vėsintuvai, radio, šaldytuvai, plovimo mašinos, džiovintuvai. Kai mes nukeliaujam į 1900 m., mes esam vežimų ir arklių gadynėj. Nėra lėktuvų, ir vos vienas kitas automobilis. 1850 metais dar nėra tramvajų, telefono, rašomos mašinėlės, elektrinių lempų, foto aparatų, dviračių. 1800 jau nematysim traukinių ir garlaidžių. O jei eisim vis atgal, 1600 metais prieisim piligrimų laikus.

Tie vargšai, neturtingi žmonės vos gali išmisti. Jų rūbai nepaprastai skurdūs. Tuo tarpu turtingieji turi šilko,

mezginių ir papuošalų. Vargšų nameliai skurdūs: šiaudiniai stogai, pluktos grindys, nėra stiklų languose, prasčiausi grubiai sukalti baldai. Turtingųjų namuose būdavo šviesu nuo daugybės žvakių. Vargšai užsidegdavo vos vieną menkutę žvakę, bet vieni ir antri turėdavo židinius virimui ir namų apšildymui. Jokių krosnių nebuvo. Nebuvo tada didelių dirbtuvių su staugiančiomis mašinomis. Ten ir šen rastume lentpjūvę ar vandeninį malūną, bet jie labai retai ir tik ką neseniai išrasti. Daugiausia viskas pasigaminama rankomis, paprasčiausiais įrankiais. Kolumbo laivas "Mayflower" neturėjo motoro ir tik kompasas jam rodė kryptį.

Ligi 1450 m. visos knygos buvo rašytos ranka, jų buvo todėl labai mažai ir jos buvo labai brangios. Nebuvo jokių laikraščių ar žurnalų. 1450 metais buvo išrasta spauda. 1500 metais kiekvienas Europos didesnis miestas turėjo

spaustuvę ir žmonės pradėjo mokytis skaityti. Spausdinto rašto atsiradimas atnešė daug pasikeitimų žmonių gyvenime ir galvoje.

Seniau žmonės mažai žinojo apie žmogaus kūno sudėtį. Jie galvojo, kad žmogus turi mėlyną ir raudoną kraują. Daktaras Bacon pjaustė varles ir išaiškino, kaip dirba širdis ir kokia yra kraujo sudėtis ir darbas.

Septynioliktame amžiuje mokslas padarė daug išradimų ir atidengė daug naujų tiesų. Išrastas teleskopas astronomijoje, mikroskopas, barometras. Ligos buvo baisūs žmonių priešas. Žmonės tikėjo, kad jos yra velnio atnešamos. Tuo tarpu to meto žmonės buvo labai nešvarūs, netvarkingi, nerūpestingi, kas atnešdavo bendras ligas.

1796 metais atrasti skiepai nuo raupų. Šiandieną jau dauguma ligų nugalėta. Gyvenimas labai pasikeitė. O ir

anais vargingais sunkiais laikais gyveno daug laimingų vaikų, kurie mokėjo džiaugtis, žaisti ir mylėti. Kaip mes, mieli vaikučiai, turime daug už ką padėkoti gerajam Dievuliui, kad mūsų dieneose nereikia tiek daug vargti, be reikalo laiko sugaišti, ypač turėtume džiaugtis pramokę skaityti ir galėdami mokytis šviesiose ir šiltose mokyklose, turėdami pakankamai vaistų ir duonytės.

LINKSMIAU

Teta Gertrūda: Antanėli, tau reikėjo jaunesnei sesutei duoti didesnį saldainį! Ar nežinotai, kad višta visada duoda didesnį slieką savo viščiukams?

Antanėlis: Bet Tetule, jei turėčiau sliekų, jai tikrai duočiau didžiausią.

Pirkėjas: Ar aš galėčiau šį sienu poperių užsidėti pats?

Pardavėjas: Žinoma, bet daug geriau atrodytu ant sienos.

Juozas: Ar tu pamiršai, kad iš mamos pasiskolinai penkis dolerius?

Jonas: Dar ne. Duok daugiau laiko ir tikrai pamiršiu.

Donatukui buvo pirmoji diena mokykloje. Po pamokų, nusiminęs grįžo namo.

— Mamyte, aš ten daugiau nebeisiu.

— Bet kodėl, Donatėli, ar tau nepatiko?

— Visai ne. Nemoku skaityti, nemoku rašyti, o neleidžia kalbėti. Kam man ten be reikalo sėdėti?

Tėvas: Ko verki, sūneli?

Vaikas: Valiau paukščiuko narvelį ir dingo paukščiukas!

Tėvas: Kaip tu valei?

Vaikas: Su dulkių siurbliu.

ALGIS IR ALYTĖ

Lapų grėbti tik prašyk,
Jis sakys: — Tu pats daryk!
Oi, išdykėlis, tas Linas,
Kitų darbą tik gadina.

Jei pagalbos jo prašai,
Algis tau padės mielai.
Rudenėlį jis pats vienas
Lapus grėbia, tvarko kiemą.

Nekalbėjo jis maldeliu,
Nesutvarkė nei rūbelių.
Mama siuntė į lovytę,
Bet nenori jos klausyti.

Atsiklaupus prie lovytės,
Tyliai meldžiasi Alytė,
Nes Dievuliui reik dėkoti,
Jo prašyt visus globoti.

PADAVIMAS APIE ERŽVILKĄ

Alė Bajoraitė

Žaliojoj Žemaitijoje, ant skardaus Šaltuonos upės kranto yra miestelis Eržvilkas. Žmonės pasakoja įvairius pasakojimus, padavimus, kaip atsirado šis vardas. Vienas padavimų yra toks:

Seniai, seniai, šioj vietoj, tarp žalių lankų ir tankių girių, dviejų upelių apsupta, stovėjo žemaičių pilis. Nebuvo ji didelė, nei garsi, bet savo kraštą gynė narsiai nuo priešų. Kryžiuočiai dažnai slinkdavo miškais apiplėšti Lietuvos, bet pilaitė ir jos gynėjai vis pastodavo jiems kelią.

Vieną kartą kryžiuočiai surinko didžiulius pulkus riterių ir vėl pradėjo žygiuoti Žemaitijon. Viskas jiems sekėsi gerai ir jie atslinko į pilaitę supančius miškus. Sustojo nakčiai pailsėti, kad ryte galėtų užpulti pilaitę ir ją sunaikinti su visais jos gynėjais. Tačiau žemaičių žvalgai jau seniai buvo pranešę savo vadams, kad milžiniški priešų pulkai atslenka link pilies. Didžiojoje pilies menėj susirinkę karžygiai, kriviai ir vaidilos laužė savo žilas galvas, kaip reikės apsiginti nuo tokių didelio priešų. Vaidilos pasakojo

apie didžiųjų karžygių kovas ir ragino nepasiduoti, nes tada liktų priešui atviras kelias gilyn į Lietuvą.

Žemaičiai, nemanydami atsilaisyti prieš tokius didžiuosius priešų pulkus, sugalvojo klastą išvaikyti kryžiuočius. Neseniai medžioklėje buvo prišaudyta daug vilkų ir jų kailiai dar tebedvokė plėšriuojų žvėrimi. Išrinkę neramiausius eržilus, žemaičiai juos apraišiojo šviežiais vilkų kailiais. Tyliai atidarė pilies vartus, nuleido tiltą per upę ir išleido nerimaujančius eržilus į mišką, kur ilsėjosi kryžiuočiai ir jų arkliai.

Kryžiuočių arkliai, užuodę vilko kvapą savo tarpe, išsigando ir ėmė bėgti į visas puses. Triukšmo pažadinti, sukilo kryžiuočiai. Nežinodami kas čia darosi, manė, kad že-

maičiai juos užpuolė iš pasalų. Vos spėjo nutverti savo ginklus ir, palikę visą savo turtą, priešai ėmė bėgti gilyn į mišką. Ryte žemaičiai prisirinko įvairiausio turto ir tris dienas puotavo, džiaugdamiesi nugalėję daug didesnę už save priešą.

Kadangi eržilas su vilkų kailiais išvaikė priešus ir pilis liko sveika su savo gynėjais, ji buvo pavadinta Eržvilko vardu (vardas sudėtas iš "eržilas" ir "vilkas"). Laikui bėgant, pilis žuvo, dabar toje vietoje testūkso šimtamečiais ažuolais apaugęs piliakalnis, prie kurio glaudžiasi Eržvilko miestelis.

A. Bendorius

KELIONĖ IŠ PERLOJOS Į MERKINĘ

Prisiklausę pasakojimų apie garsią Perlojos praeitį ir apie didvyriškas perlojiečių kovas su lenkais, mūsų keliautojai pasileido tiesiu plentu į Merkinę. Diena buvo karšta, be vėjo. Tik iš vakarų kilo nežymus debesis. Vienas senas perlojietis jiems nepatarė iškelti, nes pakeliui juos užklups lietus. Jis sakė, kad debesis iš vakarų visuomet atneša lietų. Šį kartą gali būti ir audra su perkūnija, nes diena labai karšta.

— Iš tikrųjų gal palaukime, — sako Algiukas.

— O ne, — tvirtai atsako Antanukas. — Tai kas, jeigu ir užpuls mus lietus, juk mes ne iš cukraus nulipdyti. Jeigu sušlapsime, tai ir vėl išdžiūsime. Dar bus geriau, nereikės praustis. Dulkes nuplaus ir kelią "pateps", bus lengviau važiuoti.

— Na, tai gerai. Maukime pirmyn, kad dar prieš lietų pasiektume Merkinę. Kelias lygus, nekalnuotas, tai po valandos jau būsime ten.

Greitai jie važiavo, prisivaišinę skania perlojiečių grietine tyre su pieneliu, bet debesis slinko prieš juos dar greičiau. Jis netik artėjo, bet ir tamsėjo. Po keliolikos minučių, jis, lyg kokia tamsi užuolaida, jau buvo uždengęs pusę dangaus. Vis dažniau ir dažniau žybčiojo žaibai ir vis garsiau ir garsiau dundėjo griaustinis. Nenuvažiavus nė pusės kelio pasidarė aišku, kad Merkinės sauso nepasieks. Apie tai nereikia nė svajoti. Belieka dairytis kokios nors pastogės, nes per lietų nepavažiuosi. Pagaliau ir pavojinga, žaibas gali nutrenkti. Dar po kelių minučių jau ir pirmieji stambūs lašai atsimušė į jų kaktas. Toliau prieš juos visa erdvė balavo lietumi. Lyg tyčia pakeliui nematyti

netik jokio kaimo, bet ir abiem pusėm kiek akys užmato nėra jokios trobelės, jokios pastogės. Net ir miško nebuvo arti.

— Stojam! — sušuko Algiukas. Ir kartu su savo draugu nušoko į paplentės griovį. Čia jiems atrodė saugiau nekaip ant plento. Lietus pradėjo pilti lyg iš kibiro ir per akimirksnį jie sušlapo. Iš namų neturėjo pasiėmę jokių lietpalčių.

— Ei, kas čia dedasi, man kažkas kietas į galvą kirto! — suriko Antanukas. Nespėjo jis ištarti šių žodžių, kai abiem paaiškėjo, kad pradėjo kristi drauge su lietaus lašais ledai. Jie žinojo, kad dideli ledai iš debesų yra tikra gamtos nelaimė. Jie sunaikina laukuose javus, sužaloja gyvulius. Maži ledai tik skaudžiai apdaužo, bet dideli taip smarkiai užgauna, kad gali prakirsti galvos odą, sužaloti veidą. Visa tai žinodami, mūsų jaunieji keliautojai griebėsi gelbėtis, nes vis didesni ir didesni krito ledai ir vis daugiau jie įkirsdavo.

Mėgina rankomis apdengti galvą, bet taip skaudžiai jas čaižo, kad negalima išlaikyti. Antanukas pirmasis sugalvojo apsaugą: nusi-vilkė švarkelį ir jį sulenkęs dvigubą, užsimetė ant galvos. Ledų dūžiai pasidarė ne tokie skaudūs. Juo tuojau pasekė ir Algiukas.

Sušlapę ir ledų kapojami, vaikai pajuto šaltį. Ir kaip nepajusi, jeigu prieš kelias minutes kaitavo kaitroj, o štai dabar apie juos pilni laukai ledų! Sušilusiam staigiai atšalti yra pavojinga, galima susirgti plaučių uždegimu. O tada netik ši jų kelionė po Dzūkiją liūdnai pasibaigtų, bet gali prisieiti iškelti ir iš šio pasaulio.

Pasidarė taip šalta, kad kūnas drebėjo, lyg drugio krečiamas, o dantimis kaleno, kaip jauni gandriukai ant stogo. Ak, kad tik greičiau liautųsi tie ledai kritę! Jie visai nesibijo perkūno trenksmų, kurie, atrodė, net žemę sujudina. Jiems rūpėjo kaip išsigelbėti nuo peršalimo. Nuo ledų kirtimo jau buvo radę šokią tokią apsaugą po savo švarke-liais. Laimė po kelių minučių ledai nustojo kritę. Dar valandėlė ir lietus pasibaigė. Danguje vėl pasirodė linksma saulutė. Bet šaltis jų neapleidžia. Oras staigiai atvėso nuo iškritusių ledų, o jie šlapi, kaip žuvys vandenyje. Sausų rūbų neturi. Šlapius išdžiovinti nėra kur. Kaip išsigelbėti nuo peršalimo? Ir čia mūsų jauni keleiviai rado išeitį.

— Antanai, — sako Algis, — mes turime sušilti!

— O kas gi mus sušildys?

— Mes patys sušilsime: mes turime šokti ant dviračių ir greit važiuoti.

Pasakyta — padaryta. Po akimirkos abu pasileido plentu į Merkinę. Sekančiame "Eglutės" numeryje rasite, kaip toliau pavyko kelionė.

TRUPUTĮ PAGALVOK

SUNKI PROBLEMA

Ūkininkas Petras neša vieną maišą bulvių, o ūkininkas Jonas neša penkis maišus. Visi maišai yra to paties dydžio, bet ūkininko Petro našta yra 50 kartų sunkesnė už Jono. Kodėl?

* * *

Kai Marytė klausė savo dėdės, kada jis gimė, dėdė atsakė: — Jei parašytum mano gimimo datą ant popieriaus lapuko, apvertus lapuką, data būtų lygiai ta pati. Ar gali atspėti, kada dėdė gimė?

* * *

Jei yra 18 tarpų tarp rato špykų, kiek špykų turi ratas?

Skersai:

3. Griovys, duobė.
4. Pamažu.
5. Turkijos gyventojas.
6. Atsigauna ramiai gulėdamas arba sėdėdamas.
9. Plyšta, byra į dalis.
10. Laimė, likimas (mergaitės vardas).
11. Pintas daiktas.
12. Gina, verčia judėti (gyvuliui... į ganyklą).
13. Mažosios Lietuvos vietovė, Kuršių marių pakrantėje.
14. Giminė, padermė (baltoji..., juodoji...).

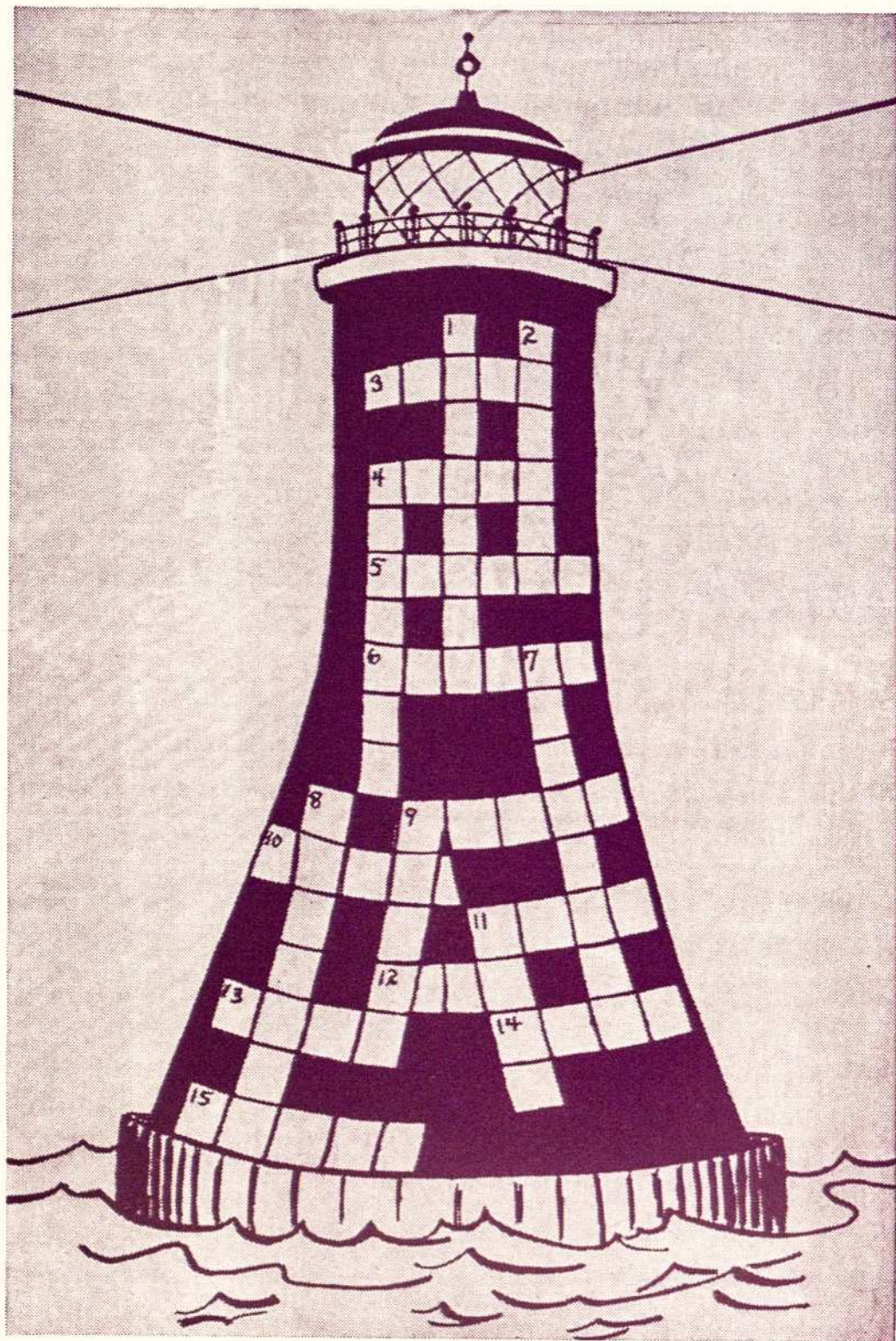
15. Vilnis.

Žemyn:

1. Kas atvaizduojama šiame galvosūkyje?
2. Valstybė prie Baltijos jūros.
4. Kita valstybė prie Baltijos.
7. Paskolintas daiktas.
8. Jūra.
9. Ką daro žmogus, kai siūlu jungia audeklo kraštus?
11. Du artimai susiję daiktai ar žmonės, dvejetas.

(Atsakymai psl. 31)

ŠVYTURIO GALVOSŪKIS

AR ŽINAI . . .

Ar mūsų kraujas šaltas, kai mes jaučiame šaltį?

Šalčio arba šilumos jausmas paprastai ateina nuo kūno paviršiaus. Kai oda greitai praranda šilumą, mes jaučiame šaltį. Kada oda praleidžia šilumą pamažu, mes jaučiame karštį. Kai mums šalta, mūsų kraujas nebūna šaltas. Jis būna normalios temperatūros, tik jo mažai praeina per odą. Kai kūnas atsiranda šaltoje aplinkoje, jis sulaiko kraują didesnių, svarbesnių organų, kaip smegenų ir širdies apšildymui.

Kada drugio (malaria) ligonis dreba nuo šalčio, jo oda būna išbalusi nuo kraujo stokos. Tačiau jo kraujo temperatūra būna augštesnė negu sveiko žmogaus. Tai pirma karščiavimo dalis. Antroje dalyje karštas kraujas pasipila odoje ir suteikia ligoniui karščio jausmą.

Drugio liga pasižymi šalčio bei karščio jutimo pasikeitimais.

Kiek spalvų turi vaivorykštė?

Septynias: raudona, oranžinė, geltona, žalia, mėlyna, indigo, ir violetinė. Žiūrint į vaivorykštę, šios spalvos kartais susilieja į dvi pagrindines juostas.

Kodėl senovės raštai vadinami ieroglifais?

Žodis IEROGLIFAS yra sudarytas iš dviejų graikiškų žodžių, reiškiančių šventą piešinį. Ieroglifai sudaryti iš pažįstamų daiktų paveikslų, kaip medis ar gyvulys, ar ginklas, kurie reiškia žodį, skiemenį, arba tik garsą. Ieroglifų vardas buvo duotas Egipto šventyklose ir rūmuose rastiems ženklams. Tie ženklai sudaro rašybos sistemą. Pirmą kartą juos išskaitė "Rosetta" akmenyje 1799 metais. Vieni tiesioginiai išreiškia pavaizduotų dalykų, kiti išreiškia idėjas, kurias gali sukelti nupieštas dalykas, ir dar kiti — idėjas, kurių pavadinimas skamba panašiai, kaip ir nupiešto dalyko vardas.

(Prisiuntė B. Vindašienė)

KETURIOS SESUTĖS KATYTĖS

Kuo skiriasi keturios sesutės – katytės viena nuo kitos? Jei galite, bandykite jas suvienodinti.

SKAUTŲ STOVYKLA "BALTİJA"

Nuo šių metų rugpjūčio mėnesio 27 iki rugsėjo mėnesio 4 dienos, Buzzards Bay, Massachusetts, vyko Atlanto Rajono Skautų stovykla "Baltija". Ten suplaukė 400 lietuvių skautiško jaunimo, pradedant vilkiukais ir paukštytėm bei baigiant akademikais.

Stovykla prasidėjo sekmadienį su registracija ir palapinių statymu. Pirmadienį įvyko oficialus stovyklos atidarymas, bei įvairūs skautiški užsiėmimai. Kur sekmadienio ryte matėsi tik medžių kamienai ir krūmeliai, pirmadienį vakare tiesėsi patogiai, originaliai įrengti ir išpuošti rajonai. Antradienį vyko stovyklautojų vandens sporto šventė, o trečiadienį, gėlelėm nusagstytoje pievutėje, pavakarėj pasigirdo akordijono muzika. Stovyklos gegužinė! Iš pradžių rodė tatutinius šokius, o po pusvalandžio jau ir visi "žiūrovai" linksmi sukosi ratelyje. Ketvirtadienį buvo žygis su kliūtimis, o penktadienio rytas skirtas sporto šventei.

Penktadienį sesės surengė "Kelionę po Lietuvą". Kiekviena vietovė įruošė savo rajone ką nors,

kas primintų stovyklautojoms kenčiančią Tėvynę. Buvo pastatoma Gedimino pilis, Šventosios švyturys, kaimo gyvenamas namas, Laisvės muzėjaus bokštas ir daug kitų... Tada per stovyklą vedžiojamoms skautėms buvo smulkiai paaiškinama visų įrengtų darbų reikšmė. Šeštadienis buvo paskirtas egzaminams laikyti.

Sekmadienio rytą, stovyklos miško bažnytėlėje suskambo giesmė, visi stovyklautojai dalyvavo Šventų Mišių aukoje. Pasimeldus ir gausiai grupei priėmus Šv. Komuniją, į dangų kilo reikšmingi giesmės žodžiai: "Štai užbaigėm Auką gausią, laimink, Dieve, mus visus, ir Tėvynę mūsų brangiausią ir senuosius tėvelius..."

Po pietų vyko iškilingas paradas ir oficialus stovyklos uždarymas, o vakare suliepsnojo didysis ir jau paskutinis laužas.

Pirmadienį visi ruošėsi kelionei į namus. Liūdna buvo stovyklautojams palikti taip mielą gamtos prieglobstį, draugus. Ir mašinų kolonomis slenkant autostrados link, dar ilgai aidėjo silpstantys dainos žodžiai: "Nors sakom mes dabar sudiev, bet sutiksim vėl"...

MŪSŲ KŪRYBA

Šešių metų Rasutės Arbaitės (iš Los Angeles, California) piešinys, pavadintas "Lietui lyjant".

LAIŠKAS "EGLUTEI"

Aš esu Jurgutė,
Dar maža mergaitė.
Lig dabar mamytė
Man pasakas skaitė.

O dabar išmokau
Jau pati skaityti,
Tau, miela Eglute,
Laišką parašyti.

Jurgutė Gylytė, 7 metų
Chicago, Illinois

GALVOSŪKIŲ ATSAKYMAI

Minklės: psl. 9. — Kiaušinis; adatos ir smeigtukai; vėjas; tvora; aidas; šukos; pienas; rankšluostis; "susitiksime prie kampo"; tavo vardas; tada, kai jie daužo kiaušinius ir plaka kremą; naktinis sargas; skaičius 6.

Truputį pagalvok: psl. 26. — Sunki problema: ūkininkas Petras neša maišą su 50 svarų bulvių, o ūkininkas Jonas neša tuščius maišus. **Marytės dėdė:** jis gimė 1881 metais. **Kiek špykų turi ratas:** turi 18 špykų.

Švyturio galvosūkis: — Skersai: 3. ravas; 4. lėtai; 5. turkas; 6. ilsisi; 9. skyla; 10. dalia; 11. pynė; 12. varo; 13. Nida; 14. rasė; 15. banga. Žemyn: 1. švyturys; 2. Estija; 4. Latvija; 7. skolinys; 8. Baltija; 9. siuva; 11. pora.

Lapkričio ŠVENTĖS ir VARDINĖS

Alp 1985
L.arch.

1. VISI ŠVENTIEJI
Maturinas, Kirenija / Gydautas, Vaivara
2. VĖLINĖS
Jorandas, Maura / Žyvas, Gedilė
3. Eleras, Silvija / Vosgaila, Nora
4. Karolis Baromejus, Modesta / Manivydas, Vaida
5. Katenas, Bertilė / Auktumas, Judra
6. Severas, Edvena / Ašvydas, Vygaudė
7. Amarandas, Karina / Sirtautas, Gata
8. Keturi vainikuotieji broliai kankiniai:
Severas, Severinas, Karpoforas ir Viktorinas /
Svirbutas, Doma
9. Teodoras, Eustalija / Aušautas, Beda
10. Andrius Avelinietis, Trifonas / Kaributas, Nirmeda
11. Martynas, Menas / Vygintas, Suda
12. Martynas I, popiežius / Astikas, Nauna
13. Didakas, Stanislovas Kostka, Enata / Norvydas,
Eirimė
14. Juozapatas, Veneranda / Romantas, Saulenė
15. Albertas Didysis, Leopoldas / Vaidila, Žada
16. Gertrūda, Gobrijonas / Vaišivydas, Tyda
17. Grigalius Stebukladaris, Solomeja / Getautas, Gilvilė
18. Konstantas, Amandas / Lizdeika, Valia
19. Elzbieta, Medana / Dainotas, Rimgaila
20. Feliksas, Eudas / Jovydas, Vyta
21. MARIJOS AUKOJIMAS
Kolumbanas, Amelberga
22. Cecilija, Filemonas / Steikintas, Vandra
23. Klemensas I, pop., Lukrecija / Doviltas, Liubartė
24. Jonas nuo Kryžiaus, Firmina / Rumbautas, Kaita
25. Kotryna iš Aleksandrijos, Alnotas / Svilkenis, Germė
26. Silvestras, Petras Aleksandrietis / Dobilas, Siga
27. Virgilijus, Bilhilda / Skomantas, Girda
28. Sostenas, Hortulanas / Rimgaudas, Vakarė
29. Saturninas, Iluminata / Daujotas, Vėla
30. Andriejus, Arnoldas / Saugardas, Linksma

91.189,356

EGLUTĖ Sveikina Visus, Kurie Švenčia Vardines!